

[Transcript] Genstart / Sveriges skyggesamfund

Vi er helt inde i svensk politikshelg i Halla. Vi er i Christan, der er partileder i debat. Hvad klart stener vi?

Det er den anledning som partilederen for Miljøpartiet, Marta Stenevi, hun bruger til at kritisere den svenske regering og et nyt forslag.

Hvad taler man i skolen, så har vi alle læst Anne Franks Dagbog.

Mange af jer husker jo nok Anne Franks historie fra jeres egen skolegang, hvor I blev præsenterede for hendes skæbende.

Flikkeren som illegalt og utan jiltige papper befandet sig på en vild i Hollandet for over.

Og den måde Anne Frank hun endde i koncentrationslejre på.

Denne dagbogen fik et abrupt slut, når hun angavs af personer som bare fulgte lagen.

Som jo blandt andet var et resultat af, at hun blev angivet af nogen, som Marta Stenevi siger, der bare fuldte lagen.

Okay, så beskeden er klar her, det er den svenske regering, vi indfører. Det er præcis det, som fører til altså tragiske skæb nogen af en verdenskrig.

Præcis.

Den, du kan angive, det kan være Anne Frank.

Ja, altså, der bliver virkelig trukket nasekortet i denne her sammenling.

Regeringen går videre med en udredning om så kallet informationsplikt.

Lederen af det svenske Miljøparti er oprørt.

Hvad tar man aniverilagere herhjemme i diktaturer? Inte i demokratier.

Med sværere demokraterne i ryggen, vil regeringen nemlig have de mange tusinde mennesker, der lever i landet illegalt.

Til at pakke deres kufferter og regium.

Jeg tycker, at det findes en farlig romantisering af skugtsamhældet.

En vision som regering forestiller sig, at offentligt ansatte i skolen og politikliniker skal være med til at realisere.

Personal på kommuner og myndigheter kan blive skyldig, at informere politen og migrationsverket.

På Ridsdagens talerstol får det Martha Stenevi til at drage paralleler til næstisterne stikkervirksomhed under anden verdenskrig.

Og allerede ender overhovedet af formuleret en lovtækst, at debatten om det svenske skyggesamfund prøvede ud i lydsluget.

Jeg skulle leve en diktatur. Ja, just det.

Vi er helt til for, at vi er et billede, der er i lever. Vi er integrænsapoliser.

I dag rejser genstart en tur til den anden side af sundhed og undersøger, hvad det er for et illegalt papirløst samfund regering ved til livs.

Mit navn er Anna Ingrish.

Hvad er det, den svenske regering og Støttepartiet Sverigedemokraterne vil, som blandt andet Martha Stenevi fra Miljøpartiet, er så oprørt over?

Ja, så spørger man regeringen selv, og spørger man regeringens Støttepartiet Sverigedemokraterne, som i højere grad har stået fader til det her politiske forslag.

Så vil man have kortlagt det, man i Sverige kalder for skyggesamfundet.

Man vil have styr på hvilke personer, som hvor det besvinder sig illegalt i Sverige.

Kommuner og andre myndigheder informerer Migrationsverket eller Polismyndigheden om personer, som vistas i Sverige, ud af en tilstand.

[Transcript] Genstart / Sveriges skyggesamfund

Hvis du befinder dig i Sverige uden lovelig opholdstilværelse, så har du, hvis du er barn, stadig vil ret til at gå i skole.

Du har stadig vil ret til en viss omsåne, viss pleje hos læger på hospitaler.

Hvis du er voksen, så har du også ret til det, så frem det er akut.

Der er altså mange af de her mennesker, som kommer i berøring med det offentlige på en eller anden måde.

Det som Sverigedemokraterne, det som den svenske regering drømmer om, er, at i det øjeblik en læger, en læge, det kan også være en bibliotekar, en offentlig ansat møder et af de her mennesker, som ikke har ret til at befinde sig og opholde sig i Sverige, så skal de melde det til Migrationsmyndigheden, og de skal melde det til politiet.

Som nogen korpundent for Chris i Dagblad har Johan Varning Benssen sjældent en dag, hvor han ikke også lige læser nyheder på svensk.

Jeg udgav sidste år en bog, der behandler ligesom nogle af de udfordringer, Sverige står med i dag. Og fornyligt beskrev han det skyggesamfund, den svenske regering ved til livs, og de voldsom reaktioner at føles, og det har sat i gang.

Der har besøgt mange af de her områder, hvor det her skyggesamfund har manifesteret sig, hvor det man kunne kalde for majoritetsvær, ikke rigtig længere, har kontroll.

Ja, og som en del af det arbejde har du jo bl.a. flere gange besøgt den bydel i Malmø, der hedder Møllevangen.

Her er du jo selv stødt på skyggesamfundet. Hvordan oplever du det?

Ude fra så er Møllevangstorget på mange måder. Malmøs var på Nørrebro.

Det er spravlet. Der er mange mennesker med udenlands baggrund. Der er mange unge folk, der er beskæftiget i den kreative klasse og så videre, hænger ud og spiser deres.

Maden fredag aften får sig en øl.

Men det interessante er jo, at man i og for sig ikke for alvor oplever det, før at der er nogen, der åbner en dør ind til et baglokale, eller indtil man begynder at fundere over, hvorfor man ofte kan blive klippet til halv pris i Malmø i forhold til København, eller man kan købe mad.

Det er meget billigere. Det er blandt andet i hvert fald, fordi der er nogle mennesker, der opholder sig illegalt i Sverige, og som lige som til en rigtig dårlig løn, ofte under slageligende vilkår, holder gang i den her sorte økonomie, som i sær i Malmø, men også i mange andre svenskabyr, er et stort problem.

Så inden under den her overflade eller ude i baglokale, der er sådan en helt anden historie om det her enorme svensket skyggesamfund.

Det er ikke bare jo en bensin, der tidlig finder ud af, at der er to slags svenskere, dem med papir og dem uden.

Allerede i 2010 estimerer migrationsmyndighederne, at der er mellem 10.000 og 35.000 mennesker, der lever illegalt i Sverige.

Nogle er måske kommet for en del år siden har haft et arbejde i Sverige, har haft en midlertidig og opholdstillede, som er udløbet, og så er man blevet, fordi der måske var dårligere udsigter til et arbejde der, hvor man var rejst fra i første omgang.

Rigtig mange andre er kommet i forbindelse med flygningskrisen i 2015 i det omkring, hvor der kom mange især yngre mænd fra Afghanistan, Syrien, andre steder i Mellemøsten og Afrika til Sverige. De har måske fået midlertidig og opholdstillede til denne så udløbet, og de har ikke lyst til at tage

tilbage og lever altså så som papirløs i Sverige.

Da de store flygningstrøm rammer Europa tilbage i 2015, accelererer udviklingen. Alt imens de hjerte varme svenske og byder velkommen og åbner dørene til deres hjem.

Jeg tror det bedste billede på den svenske selvforståelse i de her år. Det er de her midlerlænden kvinder i Selvlysen og Reflexveste på Mellemø i centralt station, som står med hjemme bag og varmt tøj til de her mange mennesker, som har rejst fra krig, og nu står i kolde mørke Mellemø.

Vi har taget dem mot flyktingerne ved Torgætt, og den der god mod i lyshård kvinde, som bare er klar til at åbne sit hjerte og i nogle tilfælde også i sit hjem.

Altså det er i høj grad de åbne hjerteslande, det er det her humanistiske fyrtårne, som på mange måder manifesterer sig konkret i de her måneder, hvor der kommer rigtig mange mennesker til Sverige.

Tar bar politikerne også ind i denne her bevægelse, han synes til at kalde det.

Jeg er altså den daværende statsminister, socialdemokratern Stifan Løfven.

Kjære venner.

Han står jo på medborgplassen i Stockholm.

Millioner mennesker er på frygt.

Det står Torg i den centrale del af hovedstederne.

Hvilket Europa skal vi ha? Hvilket Europa skal vi vare?

Og mit Europa, det tar dem mot mennesker som flyder fra krig.

Stifan Løfven lover svenskerne, at mit Europa bygger ingen mure.

Vi hjælps åbne nødernes stule.

Det var ligesom mottodet for den svenske udlænningspolitik, og det var i og for sig en opsummering af, hvordan man havde set på udlænningspolitiket igennem rigtig mange og tier, som Stifan Løfven har udtrykt det der.

Den her forståelse af, at man tager imod fremmede med åbne arme, hjemmebag og hjerte rum, hvor kommer den fra?

En del af forklaringen skal findes tilbage i ordne omkring anden verdenskrig, hvor at Sverige, som neutral i følge kritikerne, måske klarede sig igennem på en måde som blandt andet var på bekostning af naboerne.

Der får Sverige jo det her store økonomiske industrielle bumæk, hvor man kan driv kræften i opbygningen af resten i Europa, som man har på en eller anden måde hevet af nogle i hvert fald, fået en fordel af den der ageren under anden verdenskrig.

Det har betydet, at man så siden hen har forsøgt at kompensere for noget af den skyld, der ligesom har ligget tilbage fra anden verdenskrig.

Altså dårlig som vitighed?

Ja, et skyld og et skamkomplek, simpelthen.

Svenskerne er generøse med adgang til deres land, og alene i 2015 tager de imod over 150.000 mennesker, der kommer der til.

Under oktober kom 39.181 personer til Sverige.

En gruppe af de mennesker får med tiden afslag på ophold, men fordi de aldrig forlader landet, vokser skyggen af det svensket samfund så større.

Mændekor som bliver utnyttjade, mændekor som själva' ofta' tingas begå bra.

Siste år viser TV-stationen SVT, hvordan skyggesamfundet manifesterer sig i byen Kjerna Enger, der ligger bare tre timer uden for Stockholm.

[Transcript] Genstart / Sveriges skyggesamfund

Polisen beskriver Kjerna Enger som et eftersatt område med osynlige murer mot resten af samhället. Kjerna Enger er jo sådan betonkasse efter betonkasse, som på mange måder har et trysteløst udtryk. Det er nedrudlet gardin, det er baller af ruder, det er kælderum, hvor der i dag er det blevet afsløret, bor og lever mennesker i de her, altså én gange.

Det er lige pludselig blevet dagligt stuf for nogle af de her mennesker, som på mange måder lever i skyggen af Sverige.

Det er ligesom de her betongråsatelitbyer, som typisk ligger i alla yderste udkant af de større svensket byer, hvor man typisk har en høj arbejdsløshed, har en høj andel af folk med udenlands baggrund.

Og hvem er det blandt andet, der bestemmer i sådan en område her?

Kjerna Enger optræder jo på svensk politisk liste over de her udsatte områder, altså det er ved en så fornyelig vilkaldt forgertor herhjemme, og dem er der over 60 af.

Og det er altså fuldstændig valgtid, at her har majoritet samfundet med de her, politiet kan ikke bare køre ind i kjerna Enger, og så spørger folk, hvad de laver, eller laver en anholdelse,

eller bare forsøger at lave sådan et område.

Og så er det, at politisk liste over de her udsatte områder, altså det er ved en så fornyelig vilkaldt forgertor herhjemme, og dem er der over 60 af.

Og det er altså fuldstændig valgtid, at her har majoritet samfundet inklusiv politiet ikke for alvor en rolle at spille.

Og så spørger folk, hvad de laver, eller laver en anholdelse, eller bare forsøger at lave sådan et dialogskabende arbejde.

Sådan fungerer det ikke i de her områder.

SVT her i dokumentaren dveler bl.a. ved, hvor mange der bor i kjerna Enger. Hvad er det, de kommer frem til?

I følge de legektrakter som boligselskabet, de ligger inde med hjemme, så skulle der bo omkring 3.500 mennesker i kjerna Enger.

Men fordi man, i og for sig ikke hjemme en årrejke, har haft den her debatt i Sverige om, at der findes mange illegale mennesker,

og at der er det her skygge samfund, så lader man på et tidspunkt nogle analyser af vandforbruget i det her område,

og også skrælle mængden i det her område, og der er noget man frem til et estimat på 10.000.

Rent strukturelt, så kan det jo lade sig gøre, fordi, at når du ankommer til Sverige og siger, at jeg kunne godt tænke mig at søge at skyld, eller at du har en arbejdstillemelse, som er udløbet, så har du i og for sig lov til at tage hen, hvor du nu er engang måtte have lyst.

Og der kan man sige, at det område som kjerne Enger, der bor i forvejen mange mennesker med. Uden andens baggrund, så hvis du kommer fra et bestemt land hjem, så søger du måske hen til områder,

hvor der er andre, der tager samme språ, har lignende kultur.

Det er udover hjem, så handler det jo grundlæggende om, at der bor 10-15 mennesker i lejlighed, som har to værelser, at der er mennesker, der bor i kælderum i længere perioder, at man har et tværje over overfladen, og så har du også et tværje under overfladen, som de første

har indsigt i.

Fortæl lidt mere om, hvad det er for nogen.

I liv, de så lever af i Sverige, er de her mange illegale.

De lever af en voldsom udsat tilværelse, man kan sige.

Sverige har jo igennem rigtig mange år været sådan synonymt med den her stærke stat, som man altid kunne stole på, som man altid kunne gå til.

Det kan de her mennesker ikke på samme måde.

De kan ikke hende vende sig til staten.

De er nødt til at søge hjælp og søge råd og vejledning andre steder,

så er det man eksempelvis vender sig til autoriteter fra miljøer, man måske kender hjemmefra.

Det er sådan, at man bliver udsat for det, som best kapitaerne som slaglige forhold på arbejdsmarked.

Det er også sådan, at man i yderste konsekvens, som vi har set flere eksempel på de seneste måneder,

risikerer at blive indrullet i den altid nærværende svenske bandekonflikt,

hvor der også er nogle af de her såkaldt papirløse unge,

som bliver mere eller mindre truet til, at enten agerer mordere eller selv risikere at blive mørter.

De er ofte papillose, de går over og har det svar.

De svenske myndigheder er altså klar over, at der er mange mennesker i Sverige, der har illegalt opholdt, for eksempel i Sjernerænger.

De kan stadigvæk tilgå velfærdshudelser, men de har ikke ret til at være i landet.

Hvilke udfordringer skaber det for politi og myndigheder?

Det gør jo først og fremmest, at nationalstatens hver i et eller andet omfang har mistet kontrollen med hvem der opholder sig indenfor dansk grænse.

Det gør, at det er enormt svært, at kriminalitetsbekæmpe,

når man har de her områder, hvor politiet i forvejen har svært ved at operere,

når du så samtidig har en enormt stor pulje af mennesker,

som er i en udsatte situation og som dermed bliver let offer fra bandernes eventlige rekruttering.

Det gør det virkelig svært for politi og myndigheder, at holde styr på det her.

Så kan man jo sige rent konkret, at der er jo også bare nogle sikkerhedstrusler forbundet med de i forbindelse med sådan noget som tager.

Og der er en givelig tale om den samme person, som sidder bag rettet i den lastbil, som kørte gennem en menneskemængde i det centrale Stockholm i går.

Tager angrebet på dronningegaden i Stockholm i 2017, hvor fem mennesker mistede livet.

Det var en person, en så kaldt papirløs person, der stod bag det.

Og hans værket fattede også beslut om udvisning.

Det er jo ikke fordi, det lyder som et på nogen måde ret liv at være en person i illegalt ophold i Sverige.

Men som systemet er nu, kan det jo godt være, at det trods alt er at foretrække fremfor at være i en borgerkrig eller liv under Talibanen eller under ekstremt fattigdom.

På mange måder tror jeg, at man kan sammenligne det også lidt med noget af det, man kender fra USA,

hvor der også er et stort illegal parallel samfund i mange byer.

Og hvor det jo altså også i hvert fald ofte er, at foretrække at leve under jorden,

end at tage tilbage til, lad os sige, et krigshavet, Afghanistan eller Iraq eller Syrien. Så på den måde er der en dobbeltid i det her, fordi, at de her mennesker lever under kummerlige forhold,

men de er trods alt måske at lige vel bedre end de kunne se frem til, hvis de blev udvist. Regeringen er angelægen om at komme til retta med, at människor vistas ulovligt i Sverige og de problemer, som dette har formæret sig.

I august i år genantænder Marie-Malma Stennergård, der er minister for Migration, diskussionen om den svenske selvforståelse, der har formid udlæningepolisikken i årtier. Hun siger, at der findes plus 100.000 mennesker i Sverige, som opholder sig illegal i landet. Det vil man have styr på, det vil man have gjort op med, og derfor så vil man altså nu indføre den lovgivning, som i de her uger bliver diskuteret ganske heftig.

Regeringen vil have offentlig ansatte til at angive papirløse personer til myndighederne, når de støder på dem i lægekliniker, på skoler eller bibliotekere.

Sverige har fået et alt større problem med personer, som vistas i landet, utan at tage ret til det. Det er det, der får Miljøpartiets Marta Stenevi, til at hive Anne Franks dagbog op af skuffen. Har tået nogen at vare, at barn på flygt er indekriminalitet.

Man vil kunne straffe lærere, som lærer barn og lærser.

Og deler det politiske svær i to.

Højefløjesregeringen styrter for sværere demokraterne, de synes jo, det her er en rigtig god idé, de synes det er på tide, og så har man på den anden side et centrum venstre, som holder lidt fast i nogle af de her gamle delingslinjer i den svensk debat, der hvor man siger, er der et forslag, der er født i sværere demokraternes baghøve, så er det sådan set lige meget, hvad det går ud på, det lige meget, hvad det er for et problem, der sygter på at løse, så kommer det fra nogen, vi ikke kan lide.

Derfor kan vi heller ikke lide det.

12 ud af landets 21 regioner afviser regeringsønske, allerede inden det overhovedet, det formulerer som et enligt politisk forslag.

Og flere steder i landet går svenskerne på gaden i protest, bl.a. i Jytteborg.

Flere tusind mennesker demonstrerer mod et lovforslag, som egentlig ikke er fremesat i nu, som stedet vil gøre betegnebratet.

Jeg som lærer skal anme laminere i læreret, det synes jeg i går lænskår.

Lære, lærer os videre, holder skilde, hvor der står.

Jeg er lærer af at være på én begrænspolis.

Jeg lærer ikke grænsebetjent, hvor der er andre, der holder skilde med Anne Franks navn, og hvor man kan sige reminisenserne af jernførselstegn.

Det gode sværlige, som viser sig frem og siger nej til den udvikling, som man mener højre fløjen, leder sværlige i retning af.

Den kritik som modstanderne rejser, altså, jeg er lærer, jeg er ikke grænsebetjent, jeg vil ikke begynde at angive folk, der bærer om min hjælp.

Er det ikke en ret legitim modstand, som ikke nødvendigvis skal hæves op på stedet?

Åh, svenskerne tror bare, de er verdens mest godhjertet folk.

Altså, kan det ikke bare være en læske afholds sig lægeløfte, og hjælp de mennesker, der kommer til skade?

[Transcript] Genstart / Sveriges skyggesamfund

Det er i hvert fald, det som både nogle af de her berødte farvegrupper, deres farveforbund, insisterer på.

Det man kan sige er, at i kombinationen med Anne Franks, skilde i kombination med, hvilket tonelejddebatten ellers har foregået i, så lander man jo det stedet, som man ofte lander i den svensket debat, hvor legitim kritik mange måder drukter i nogle af de her, meget storladende referencer, hvor man kan sige, nasekort efterhøren i den svensket debat er blevet så slet, at det er høj grad nu, siger mere om den person, der bruger det.

Det er igennem instrumentaliseret, Anne Frank, i kampen mod et forslag, som måske ikke er helt perfekt, men som har så trossalt sikter på at løse et problem, som de fleste af ind i om, er ret stort.

Det vigtigste, at hovedregnen er, at beslut somfattes i Sverige af domestoler om indighed, også skal følges.

Den svensket minister for Migration, Maria Malmås Stenagård, forsvarer jo fortsæt regeringspolitik.

Hvorfor har man den det skidt skøjligt, og det sko'er man lammen allerede?

Hun siger, hovedprincippet er, at vi skal sikre, at folk, der ikke er ret til at blive her, også forleder landet.

Dem der er modstander af regeringens forslag, altså når man lige som kommer skridtet ned fra Holocauststien, hvordan forklager de, at mange tusinde mennesker uden legalt ophold i landet, skal blive i Sverige?

De synes jo først og fremmest, at den bedste løsning på det her, også selvom man måske synes, man skal stramme lidt på uddelingen politik.

Det ville være, at sikre de her mennesker lovligt ophold, og udstyr dem med en opholdstiladelse, og dermed hive dem ud af skygge samfundet, dermed gør dem til en del af det, man kunne kalde hele Sverige.

Sverige er jo et ret stort land.

100.000 frejler, tilsom få legalt ophold i landet, og som arbejder, som bliver integreret og får papir, og så bliver styr på den.

Har de ikke ret i, at det er en overreaktion med det her angiveri? Måske er det nemmere og mere effektivt at give dem legalt ophold, og inkludere dem i samfundet?

De kan helt sikkert have en poængte i, at det her muligvis ikke er den smarteste måde at løse det her konkrete problem på.

Men dem der så står på den anden side, de vil sige, at det kan godt være, at I har rettet det, men fordi vi har haft, hvad de vil kalde, årtig os ansvarsløs migrationspolitik, at man i dag har over en halv million mennesker,

[Transcript] Genstart / Sveriges skyggesamfund

der lever i området, hvor politiet ikke kan udføre deres politiforretning, hvor myndigheder ikke har styr på, hvad der foregår.

De vil sige, at man prøver her, det kan godt være, I har rettet det.

Men de seneste 45 årtiger har jo vist, at vi ikke har været i stand til, at tage imod så mange mennesker, og samtidig gør dem til en del af samfundet.

Så derfor har vi altså ikke brug for, at der er yderligere 100.000, så vi nu skal forsøge at integrere i det her mislykket eksperiment.

Det har været en gammel sang, at jo mere man udskammer svær af demokraterne, jo flere stemmer, fik de rent faktisk tilvældet.

Ved man, hvad svenskerne mener om forestag, og ikke mindst ønsket om at tætte opgør med de mange personer, der har idegældt opholdt i Sverige?

Jeg tror, i Sverige er forbundet til den versierende bandekonflikt, at der er flere og flere mennesker, som i et eller andet sted, synes der er nu resoneligt, at myndigheder og politi skal have styr på, hvem der opholder sig i landet.

Altså også i lyset af korangrisen, at den svenske sikkerhedstjeneste jo fornyligt højnede tære truslesnivået.

Så er der altså også sket det de senere år, at fremanden tidligere ikke bare i Danmark, men også i Sverige talte om den her politiske korrekthed, at der var en enorm sådan snever debat, det man kan få oseks korridoren.

Jamen så har konsensus eller balansepunktet i den svenske debat, altså forrykket sig et godt stykke, nogen vil sige til højre, nogen vil sige i dansk retning, så flere og flere svenske taler om de her ting, flere og flere svenske abonnerer på nogle løsninger, som lukter mere og noget, vi eksempelvis kender, har hjemmefra.

Altså derfor så score man altså heller ikke politiske på enge på, og forsøge at lave en holukost referans eller hivenasikortet, på samme måde, man gjorde det for bare to, tre eller fire år siden.

Er det her endnu et skridt på vejen til at opgøre med den her dominerende svenske selvforståelse, dem der står med de åbne arme, og varme hjerte, og byder verdens farmet, og få drevende mennesker velkommen?

Altså det er et forandre svær, og det er et forandre spejlbilder, som svenskene kigger på i de her år.

Det er mindre langt mere om det danske, som man ellers i rigtig mange år, mine både var bagstreb og risk, fremadfjensk, og i hvert fald ikke noget,

[Transcript] Genstart / Sveriges skyggesamfund

man skulle ligge sig i forlængelse af i Sverige.

Johan Benson, tak for besøget.

Selv tak.

Her slutter dagens genstart.

Programmet er tilrettelagt af Penille Gröning,

line Fabrisius har redigerede,

og søren Elbæk Stor for lyddesignen.

Og mit navn er Anna Ingris.

Jeg badge, at ingen endnu bilder.

Der er ikke nogen smerema,

og man kan ikke avileres med at have premiere.

Da lukker sommeren,

jo vangstår.

I overdue reliefsbranchen kommer,

navigeringarmi og jelurstidactor.

Altså der er en volatil for på